

«Անդգիայէն զատ ուրիշ տէրութեան մը չա՛հ չունին նոր ոստիկանութեան ծրագրին ամբողջական գործադրութեանը վրայ պնդելու . և Սովետները չկրնար այս կէտին վրայ ճշմարտութիւնն երբէք իմանալ եթէ Անդգիայ դեպքանը չժամանցանէ : Սըր լէյթօնը դրամի չդոյութեան առարկութիւնը խիստ շուտով կ'ընդունին ։ Թուրքերն իրենց միտքը դրած բանին համար ստակ կը գտնեն . և թէպէտ դրամական արդի վիճակին մէջ ոստիկանութիւնը գլխաւորութեամբ չը կրնար կաշմուղի , սակայն անոր աճն տեսական հետեւանքը շուտով կ'զգացուի երկրին բերքեւրուն ու հասցիներուն աճմամբը , զոր ապահովութիւնը պիտի քաջաւերէ ։ Ագրիանտապոսի սոյ նահանգին այն կողմերն , ուր նոր ոստիկանութիւնն հսկողութիւն կը չեն , կ'առարեալ բարեկարգութիւն կը տիրէ . իսկ նահանգին տրիչ կող-

մերէն, աւագաւորութեան, մարդապանութեան, դոկտորութեան և ընդհանուր անապատաւութեան դառն գանգաւաններ կը լսուին, որոց ընդմէջ փառանք իւր ըսողը յօժարամտութեամբ չկրնար առաջին տունուլ:

Գաղղիական Ռեյնի պիւր Ֆրանսէից լրագիրն իւր մայիս 7 թուոյն մէջ Հայոց վրայ յօդուած մը հրատարակած է, յորում կըսէ թէ ֆոքր Ասիոյ երկու միլիոն Հայոց ներկայացուցիչները չորս դարէ ի վեր տեղի հարստահարութիւններէն իրենց ազգակիցներն ազատելու համար Պէտքերն փնտրածուրդին գիմեցին, որ անոնց ուշադրութիւն չընծայեց, որովհետեւ Հայք Պալարը լինելու բարեբաղդութիւնը չունէին: Իսկ Անդղիա, որ ֆոքր Ասիոյ բարենորոգումներն իւր վրայ առաւ, Բ. Դրան խորհուրդներ տալէ զատ ուրիշ բան չըրաւ, և Բ. Դուռն ալ այդ խորհուրդները բնաւ չդորձադրեց: Այս յուսահատական վիճակին մէջ, կ'երգրակայնէ Գաղղիական թերթը, կը վախճուի որ Հայք Ռուսիոյ պաշտպանութեան դիմեն: Բերկեպլիք Ֆրանսէիցի այս կարեւոր յօդուածին թարգմանութիւնը չաղտան կը թողուի:

Ֆար Տիւ Պոսֆոր լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Հելլենական կառավարութիւնը պատերազմական պատրաստութիւնները մեծ փութով յաւաք կը տանի, և թէ Յունաստանի մէջ զինուորական կարևոր շարժումներ կը լինին:

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Լոնտոն 17 մայիս
Լորտերուն ժողովին մէջ, Լորտ Պրոքտերը Անգլիոյ կտրուկ ընթացքն և Ռուսիոյ չափաւորութիւնն ու իմաստութիւնն յիշեց ըսելով թէ Ռուսիա անկեղծաբար խաղաղութիւն կուզէ:

Լորտ Սալիսպրի պնդեց այս իրողութեան վրայ թէ Սուլթանն Ս. Բուլճարի վարչութեան յստիքներ, բայց այդ նախապէս սահմանները պաշտպանելու և իւր իշխանութեան դէմ փորձերն ու խռովութիւնները զսպելու միջոցներ կրնայ տնօրինել:

Լորտ Սալիսպրի ըսաւ թէ Պոսֆոր և Հէրէքի Աւստրիոյ կողմանէ գրաւումը խիստ կարևոր իրողութիւն մը կը համարուի խաղաղութեան օգտին համար: Լորտ Սալիսպրի վերջապէս ըսելով թէ կը կարծէ որ Ռուսիա իւր նոր վիճակին մէջ իւր դոյզմութիւնն երկար ժամանակ պիտի կրնայ պահել:

Բեղրադուրի 19 մայիս
Ռուսիոյ կառավարութեան կողմանէ երէկ հրատարակուած պաշտօնական յայտարարութիւն մ'Արևելեան Ռուսիոյ խաղաղացումը ձեռք բերելու համար Ռուսիոյ բրած ջանքերը կը յիշէ և կըսէ թէ Ջարին կողմանէ զրկուած Օպրուշէֆ զօրավարը լուծել տուեր է Թաթար-Պաղարձըղի, Գարոփալի, Գալֆէրի և Բըղայլըղի մարմնամարդական ընկերութիւններն, որք անշուշտ քաղաքական ծածուկ նպատակի մը համար կազմուած էին:

Լոնտոն 19 մայիս
Թայմս լրագիրն իւր այս առաւօտեան թուով կը ծանուցանէ թէ Հնդկաստանի Անգլիական կառավարութիւնն և Նազուկ խան խիստ գոհացուցիչ կերպիւ բանակցութեանց սկսեր են Անգլիական շահուց վերաբերեալ զխառնար առարկայից վրայ, որոց Անգլիա կը վախճուի:

Ս. Կառավար հասած հետաքննչ
Օտոման 19 մայիս
Պոլսէն Երկրի իշխանն երէկ հոս եկաւ Լիւվաթիայէն:

Բեղրադուրի 19 մայիս
Ռուսիոյ այլևայլ կողմերը ծաղած վերջին հրդեհներուն շարահանութեան յառաջ եկած իններեք տուրքուելով բաղձմութիւններու ձեռք բերեալ եղան:

Պէրսի 19 մայիս
Մահուան պատիժը վերահաստատուեցաւ Ջուրջերիոյ մէջ:

Լոնտոն 19 մայիս
Հելլենական խնդրոյն վերաբերեալ թղթակցութիւնը խորհրդարանին ներկայացան:

Նելսոնի նովարար Սըր Սմաթթորտ

Նորթֆոլդ այս առաւ աստիճան մէջ հասաւ տանեց թէ Նազուկ խանի հետ հաշտութեան հիմերն որոշուած են:

Վիեննա 19 մայիս
Պալարիոյ իշխանը վաղը հոս կ'ըստպատուի:

Աւստրիոյ կառավարութիւնն Նիդալտոնի փոխարքային կ'ընտան կարգադրութեանց դէմ բողոքեց ապրիլ 22ին:

Օտոման	11 7/16
Փոլս	4863
»	1869
»	1871
»	1872
»	1873
»	1874
»	1875
»	1876
»	1877
»	1878
»	1879
»	1880
»	1881
»	1882
»	1883
»	1884
»	1885
»	1886
»	1887
»	1888
»	1889
»	1890
»	1891
»	1892
»	1893
»	1894
»	1895
»	1896
»	1897
»	1898
»	1899
»	1900

Օտոման	11.60
Փոլս	80.21/2
»	82.52 1/2
»	84.20

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Վեհ. Սուլթանն առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տուաւ մայրաքաղաքի Պարսկական դեսպան Մոհամմէ խանին:

Բ. Դրան թարգմանութեան գըրաւաններին անդամներէն իզգէթ պէյ Լարսի Օսմանեան հիւպատոս անուանեցաւ:

Մեծ-Եպարքոսին նախագահութեան ներքե կազմուած երմտական նոր յանձնախումբն հին փոխառութեանց կարգադրութեան խնդրով ալ պիտի զբաղի:

Արևելեան Ռուսիոյն եկած նոր լուրերը Ռուսական զօրաց փութով մեկնումը կը ծանուցանեն:

Վազըթի խօսքին նայելով, Ալեքս. քո փաշան և Եւրոպական յանձնախումբն յառաջիկայ շաբաթ օրը փլիպէ պիտի երթան:

Անգլիական Սերբըն շողենտն, որ այլ և այլ տեսակ փաճառներ տուած է. Պոլսի կողմը, անցեալ ուրբաթ իրիկուն Գարդանէլի նեղուցին մէջ ծանծաղուած խրեցաւ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԵՍԶԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ	
Երէկ իրիկուն դոյուեցաւ	42.20
Այս առաւօտ բացուեցաւ	42.24
Կէս օրին	42.20
Ռուսիոյ երկաթուղի	Փր. 44
Թղթադրամ	Լր. 4400

ԲՆԹԱՅԻ ԱՐԹԵՂԱՌՈՅ

7 Մայիս	
Սոսիթի Դէյէրալի Բաժ. Անգլ. Լր.	3.35
» Գոլոմանական	3.20
» Պոլսոյ Պանքայի	6.40
» Գրէտի Դէյէրալ	4.38
Փոլս. 1863	Ֆր. 85
» 1865	75
» 1869	70
» 1872	21
» 1873	64
Թրաքիայ	Օտոմ. Լր. 2 70

ԲՆԹԱՅԻ ԴԻՍՍՈՅ

8 Մայիս	
Անգլ. Լր.	109 36
» Դարձան Լր.	87 32
» Լոնտոն Լր.	90 6
» Դըրբի	51 20
» Լոնտոնի տարբերութիւն	6 25
» Լինչոյ	45 20
» Գլին	164

ԱՂԱՅԻՆ

Թառաջիկայ հինգշաբթի օրը, որ Համբարձման տօն է, Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին հաստատութեան տաւրեղաձր լինելով, Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Մատթէոս եպիսկոպոս

այս իղմիրեան հետեւեալ պաշտօնական հրաւերն ուղղած է առ բարեւանք աղգայինս:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՆԻՐ

Առ Բարեպաշտ Հայ Ժողովարար Ժողովարարին

Ինչպէս յայտնի է, յառաջիկայ հինգշաբթի մայիս 10՝ Համբարձման տօնի օրն ըլլալով, նաեւ նշանաւոր տարեդարձն է Ս. Փրկչեան Աղգ. Հիւանդանոցի հաստատութեան, ուր աղգին անտէրուէչ հիւանդներէն ըսկըսելով մինչև որք մանուկներն և լքեալ ծերերն ու աղքատները՝ հարկըրտըր լաղմութեամբ բոյժ, արնունդ և պատապարտութիւն կը դըռնեն աղգին խնամքն առ օժանդակութեամբ:

Նոյն օրն ըստ հիօրեայ սովորութեան՝ հիւանդանոցի մատրան մէջ հանդիսաւոր պատարագ և պաշտօն պիտի կատարուի, ուստի կը փութեմք այսու պաշտօնական գրութեամբ հրաւեր կարգաւ մեր բարեպաշտ Ժողովարարն, որ ըստ վաղեմի սովորութեան բարեհաճին այս տարի ևս այն գիւթութեան յարկն այց առնել, և իրենց ներկայութեամբ ըսկիօն և ողևորել աղգին պատըս պարեաները, և քաջաբերել ընդ նըմին Պատուարժան հոգաբարձութիւնը, որ փութոյ պնդութեամբ և անձնախրաբար կաշխատի այն բարեպաշտական հաստատութիւնն իւր նուիրական նպատակին արժանի վիճակի մէջ պահելու:

5 մայիս 1879 Միամ աղօթարար Ս. Պարթև Հայոց Պատր. Փոլս. Կ. Պոլսի Մարտիրոս Եպիսկոպոս

Հիւանդանոցի Պատուարժան Հոգաբարձութիւնն ալ իւր կողմէ հետեւեալ հրաւերագիրն ուղղած է առ աղգայինս:

Տեարբ.

Սուրբ Փրկչի Աղգային Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը պատիւ ունի Ձեր Արք. Եպիսկոպոսին հանդէս տարեդարձի այս բարեգործական հաստատութեան, առաջիկայ հինգշաբթի մայիս 10 յառաւ տօնի հրաւիրուած Համբարձման Տեարբ. մերոյ, յորում մեծ շքով պիտի կատարուին եկեղեցական պաշտամունք և յետոյ տեղի պիտի ունենայ տարեդարձի հանդէսը ի ներկայութեան մեր Ամենախրիստի և Ամենապաւլոս Ս. Պատրիարք Հօր:

Տեարբ, Ձեր աղգաւորական եւ ռանգը պէտք չունի անշուշտ դեկուցման թէ ո'րպիսի մեծ կարևորութիւն ունի մերաջնեայց համար այս հանդէսը. սակայն ներուի մեզ, իբր ի պաշտօնէ, փոքր անկարի մը ընելը մը չունի օրուան հանգիսին մասնաւոր պէտք է համարի սա խորհրդածութիւնն ընել տուալի գրան նուիրական յարկին: Այս տուն մը՝ որ ամբողջ մեր սիրելի աղգին կը պատկանի իբրեւ մէկ ընտանիքի. առաւելութեան առջին բաց տապալել մը, ուր կարողը կառատաձեռնէ ըստ կարի իւր նուէրը, որով կարօտը կը մխրթարուի. հոս չքաւոր աղկիկարը կը գանայ հաց, խնդճ պանդուխտ հիւանդը՝ դարման, և անօգնական մանկութիւնը՝ ապաստանաբուն մը և ուսումն: Մեր բարեխառնակ նախորդը փան խորհրդով զայն կանգնեցին, որպէս զի համայն փոքրանքի աղգայինը գտնէ պոքրի միութեան կեդրոն մը ունենանք յառաւ բարեգործութեան:

Այս նկատաւորութիւնը կը պար-

տաւորէ հոգաբարձութիւնն իւր շքաւոր հակալութիւնները մատուցանել յառաջիկայ այն աղգաւոր Տեարբ. որ զինքը քաջաբերել կը բարեհաճին իրեն յանձնուած պաշտօնը դիւրանդայն կատարելու, և անշուշտ, այսու նկատմամբ, Ձեր Արք. Եպիսկոպոսին փութեմք և յարգանաց, որով մնամք թեան և յարգանաց, որով մնամք 1879 մայիս 5 Մեծապատուութեան Ձերում:

Գրան. Աղգ. Հիւ. միշտ բարեմաղթու Սեմ-Նոր-Խան ի դիմաց թիւ 49 Հոգաբարձութեան Ատենագիր ֆ. Ատենագիր Տէր. Կե-Եպիսկոպոս Բ. Եպիսկոպոս

Անեկմիտ եմք, որ ամեն գըրտիրտ աղգայինը այս հրաւերանայ պիտի փութան անձամբ պատասխանել ի մխրթարութիւն յիշեալ յարկին մէջ պատասխարեալ 600էն աւելի աղգայնոց, և միանգամայն ի քաջաբերութիւն պատուարժան հոգաբարձութեան, որոյ անձնուէր խնամքը հիւանդանոցը մինչև ցարդ նմանը չտնտնուած բարեկարգութեան ու բարեկեցութեան վիճակի մէջ մտած է:

ԱՂԱՅԻՆ ԵՐԵՎԱՆԻՆ

Երկու երեք տարիէ ի վեր տեսակ տեսակ և ծանր հարստահարութեան երեսէն մեր կրած աղետ և չարարանք անկարգութիւն է:

Բազմաւորեալ երկրին պատահած աղետ որտակեղ էր, բայց երանելի թէ նոյն անցք մենք հոս կրէինք, քանզի նորա իրենց սուր մահուամբ քանի մ'աւուր մէջ կընեցին իրենց կենաց մատան և իրենց մէն մի տառապանաց և երկեղին վերջ տըւին:

Այն միջոցին որ Բազմաւորեալ կանայք և օրիորդներ կը լիկէին ու կը յօշոտէին, ճիշդ նոյն միջոցին մեր երկրի և Պարսկաստանի հրոսակներն ու արեւմուտը ֆիւրտերը միանալով մեր վրայ կը յարձակէին:

Քանի մ'աւուր մէջ Աղբալու երկրին ամբողջ կողովութեամբ աւեր և խաւան գարձուցին, 40էն աւելի երկեղեցիներ կողովութեամբ վերջ տեղաներ քանդեցին և աղբով ծեփելէ վերջ՝ դռներն այրեցին:

Այս ահարկութեանց երեսէն ահա երկեղեցի մեր ինչք ու ընտանիք առած Ս. Բարթեղմիմէոսի վանքն ապաստանեցանք. բայց յանկարծ 2000էն աւելի ֆիւրտեր՝ ունանք դըռններն խորտակելով և ամանք ալ պարսկական վրայէն միջոցին օղտնեցաւ խռովեցին:

Այս միջոցին տիրած ողբ ու կոծ, ահ և սարսափ ու արհաւիրքն անկարելի է նկարագրել:

Մենք չէինք կրնար բան մ'ընել, զի զմեզ պաշտպանելու ոչ կարող էինք և ոչ ալ պաշտպանելու դէնք կամ այլ ինչ ունէինք:

Մէկ քանի աւուր մէջ վանքն ալ երկրին պէս մերկացեալ զինի՝ Ս. Առաքելոց դերեղմանն ալ քակեցին պատեր, յատակ, սեղան ամենն ալ քակեցին ու քանդեցին, անթիւ տնտեսն, դպր, կարասիք, սկի, արծաթ եւ տարին:

Այս ամեն մեր զինքն անցած չաբիւր ընել տուող ո'րք էին, մեր ֆիւրտերն ինքնին ըլին, ո'չ, այլ մեր կողմ՝ դռնուղ քանի մը Եփեսոս ֆէթվա տալով այս շարքը ընել տըւին, որոց զինքաւորներն են, Եփեսոսեանք որ անկանոն զօրաց դըրտի էր, նախ սա Հայոց ոչնաւ մը զինեալով ինքն կուտէ և սպա զօրաց, իւր եղբայր Եփեսոս Մուհամմէտ Զալիլ, իւր աղգական Պաշկալանցի Մուսթաֆայի, Եփեսոս համալսար, և

ճէյն Հասանի կ'ըսէ. « Ես որ ձեր ճէյնն եմ, ահա ինչպէս որ Հայոյ ոչխարն առանց դրամի կ'երայ, և հարաւ է, նոյնպէս ես կը պատուիրեմ ձեզ՝ Հայոյ ինչք ձեզ ամենուհի հարաւ է, կողպտեցէք, իրենց արիւն թափել արգարութիւն է: »

Քիւրտերն՝ որ արդէն վայրագ ու բարբարոս էին, սոյն պատուէրին վրայ խապաւ. կատղեցան. չմնաց չարիք որ մեր դուռն չհասնէ:

Աղբակու երկիրն այսօր այն աստիճան չբաւորութեան հասած է որ շատերը սովամահ կը մեռնին. մեզմէ շատերը գէտ 'ի Պարսկաստան գաղթած գրեթէ գուռ կը թափառին. իսկ մնացածներուս կեանքն ապահով չէ, քանզի Պաշկալայի մէջ բնակող խալիֆա Մուսթաֆան իւր ընկերակից ճէյն Հասանի, ճէյն Հասանի և ճէյն Մուսթաֆայի խմբին խորհրդակցութեամբ 79 փետր. 1 թուականին ելաւ Քիւրտաց գիւղերը, Պարտարցի, Մարզըլցի և այլ վրանաբնակաց մէջ նորէն իւր չար սրմանը ցանկ սկըսեց. իւր չղձագայած օրէն մինչև ցարդ քրդերը նորէն կատաղութեամբ մեր վրայ յարձակումներ և ուրիշ շարժումներ կ'ընեն. անցեալ տարի ինչքան որ կողպտեցին, մնացածներն ալ յիշեալ ճէյններու թելադրութեամբ այս տարի անասնոց դռները ծակելով տարին: Երբ կառավարութեան կը բողոքեմք, ճէյն Հասան, որ խաբէի ժողովն անդամ է և գրեթէ տեղւոյ կառավարութեան իրեն խաղաղիկ ըրած և իրեն ունէ ու ազդեցութիւնն ամենուս վրայ արարածած իւր դերն կը խաղայ, (այս ալ վստայ յիմաւր օղտներու ոյժով է, քանզի ինքն ալ նոյն սերունդէն է, քան տարիէ 'ի վեր երկրիս քանդման բուն պատճառը Դաւթ օղտներն ու Մուսթաֆա էֆէնտին է), չարագործներու ընկերակից եղած է, իւր միջոցաւ չարագործներն ազատ կարձակելն, մեր իրաւունք առ ոտն կերթայ. ճէյն Հասան, որ թէմեկի չուգուգ կը նստի իրեն մաս ընկած չարագործաց պաշտպանութիւնն ինք կը կատարէ:

(75—79 սղաննուած անձանց անունները տեղեկագրին մէջ յիշատակուած են):

Վանք և Վանքի գիւղը կողպտեք քանի մ'օր վերջը, մեր շրջակայ դրացի քիւրտերն ամեն գիշեր խուճ խուճ գիւղին վրայ կը յարձակեն, տունները քանդելով վայտերը կը տանէին, թէն խեղճ ընտանիք անօթի, ծաղաւ, մերկ իրենց յարկերու մէջ կը գտնուէին, ֆիւրտերը տանիքներ քակած թէն կառայք և աղջիկունք կաղաղակէին թէ « 'ի սէր Աստուծոյ թո՛ղ տուէր դուրս ելլեմք և ապա քակեցէք » (քանզի գուցէ բռնած էին), բայց լսոյն սօ՛վ էր, խառնախառ քիւրտերը տունները քանդելով խեղճ արարածները հողին ներքե կը մնային և մատաղ տղաքներ կենապրաւ կըլլային, իսկ միւսները կիսամբ հաղիւ վրատակաց ներքե կեցան, մերկ և խայտառակ գիւղէն կը հեռանային:

Այսուհետեւ այն գիւղի կանայք և օրիորդք չկրնայով այլ ևս զատ զատ տուններ բնակել, գացած տեղերին խուճ խուճ կը կենային, բայց կատաղի ֆիւրդեր հոն ևս կերթան և գուցէ խորտակելով ներս կը մտնեն, ճրագը կը մարեն, և կանայք ու օրիորդաց վրայ իրենց չար կամքը կը կատարեն, անչափահաս աղջիկունք կենապրաւ կըլլան, իսկ մեծնայորդներն ամիսներով անկողնոյ կը ծառայեն:

(Տեղեկագրին այս տեղ ուրիշ շրջակայ գիւղերէն մէջ սղաննուող

անձանց անուններն ու պարագաները կը պատմէ մի ըստ միով):

Ճէյններն Հայոց վերաբերեալ շատ մը հոգեր ալ գրաւած են, որոնց համար վստայ կառավարութեան և Բ. Դրան բարքուած է, բայց մինչև ցարդ օգուտ մը տեսնուած չէ:

Մեր գլխէն անցած որ մէկ չարիքը պատմեմք. օրեր տարիներ կուգէ որ մենք կարողանամք մեր կրած խաչակրութիւն 'ի դէր առնուլ:

Այս ամէն չարիք մեր երկրի խալիֆա և քանի մը չէյններ 'ի դործ դնելէ չարագործութենէն ետ չեն մնար, մեր կեանքը դրաւել տալու միշտ հետամուտ են. 'ի սէր Աղբակութեան և 'ի պատիւ մարդկութեան օգնեցէք մեզի, մեր կեանք ազատելու ճար մ'ըրէք, կամ զմեզ հրնարելք մը այս երկրէն հեռացնել տուէք և կամ քանի մը մարդանգ չէյններուն մեղքնից հեռացնելու հնարք մը գտնաւք. ապա թէ ոչ, Աղբակու երկիր մէջ փոքր միջոցէ մը զինի Հայ անուն չլսուի գտնուի, ամենն ալ արիւնաթաթաւ գերեզման պիտի լինեն:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԷՄ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Կարին 12 ապրիլ 1879

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹԱՏՐՈՆԻ Ի ԿԱՐԻՆ

Ինչպէս դարձեալ տեսնուած տեսակ վարժարանները ազգի մը յատկապէս թեան համար անհրաժեշտ կարեւորութիւն ունեն, նոյնպէս ալ թատրոնը կրնամ ըսել անոնցմէ ոչ նուազ միջոց մ'է ժողովրդեան մը վերակենդանութեանը, թէր նա կարող լինի բանիւրեւ անձանց անօրինութեան տակ իւր մեծ և լուսնայատկին ծառայել, որ է պարզ հասարակութեան մտաւոր սիրտը արթնցնել, հոն զգացում և համակրութիւն ըստեղծել առ բարին և զեղեցիկն ու վաշտել, սոսկում աղբը նմա մոլորութեան և զեղեցիկեան տուել, ցոյց տալով անոր կենդանի դոյնելով անբարոյական կենաց իրական թշուառութիւնը, ինչպէս որ մենք զայն տեսնուելը կը գտնենք: Բաց աստի, նա թատրոնը մարդասիրական և ազգային զգացմանց ժողովրդի մը հոգւոյն մէջ 'ի կեանս կոչուելուն միակ միջոցն է և պարտի լինի. և այն թատերական հաստատութիւնն որ մի այսպիսի նպատակի դործադրութեան և իրականութեան ծառայելու փոյթ չտանի, յայտ պատուաւոր հասարակութեան զոյրի չափ արժէք չունի և պէտք չէ որ իրաւամբ ալ ունենայ. քանզի առանց այս երկու կարեւոր բաներուն թատրոն մը ոչ այլ ինչ է՝ բայց եթէ պարզ խաղարան մը կամ զբոսաւեղի մը դուռ ուրեք տարրերէն կամ բաղադրուի « Մէյսամն օյնի » կոչեցեալ տեղեկն, ուր յաճախողներն ալ ճիշդ թատրոն դնացողներուն պէս և անոնց հետ ներկայացման հոգեկոտնութեան լինելով կը գուրժանան, բայց ոչ երբեք բարոյական դաս մը կ'առնեն տեսածնուն. հոն նպատակ մը, դիտում մը չկայ հանդիսականաց սրտին մէջ նոր եռանդ մը գոյացնելու, անոնց ազգային սէր և մարդասիրութիւն ներշնչելու, այլ լոկ ջանք 'ի դործ կը գրուի և քրտնիք կը թափուի ներկայ եւ զոյաց զբոսանք մտաւորաբար 'ի փոխարէն վճարելու դրամի: Արդ եթէ իրաւունք է այս տեսակ թատրոնները չը քաջաբերել և զանոնք վարող ընկերութիւնները կամ անօրէնութիւնները չը խրախուսել իրենց անհրաժեշտ ձեռնարկին մէջ, միւս կողմէն ալ ուրեմն մեծ պարտականութիւն մ'է բանիւ և արդեամբ քաջաբեր հանդիսական բոլոր այն ազնուամիտ և անձնաւոր երիտասարդաց, որք մասնաւորապէս փոյթ կը տան նին գաւառներն, Հայաստանի քաղաքներուն և գիւղերուն ազգային թատրոններ հաստատելու, իրենց նպատակ դրնելով Հայուն սիրտը կրկնել, նորա միտ-

քը լուսաւորել, մարդասիրական և հայրենասիրական վեհ զգացումներ ներշնչել նորա հոգւոյն. 'ի մի բան՝ Հայուն ճանչցնել բոլոր այն ազնիւ սկզբունքները, որոնց 'ի վերայ են հիմնուող մարդկային կենաց բոլոր կարելի եղած երջանկութիւնները: Պարտ է Հայ հասարակութիւնը, մասնաւորապէս երիտասարդութիւնը, որ վստայի արեւունքներէն յուսալիկ հայւաճեցնելու հոգի 'ի Հայաստան և անհամբեր սրտի կապառէ ակնդէտ կենդանութեան նպատակ տեսնելու Հայոց սերունդում, ազգային սէր, եռանդ և ջանք տեսնել կը բաղձայ, հրճանք սիրտի կարգայ Մասիսի էջերում որ Կարնոյ Հայ երիտասարդութիւնն ալ զգալով թատրոնի նկատմամբ տեղւոյ Հայ հասարակութեան ունեցած կարծաւթութիւնը, և ճանչնալով մի այսպիսի կրթիչ, հրահանգիչ և զբոսեցուցիչ հաստատութեան կարեւորութիւնը, թատերական խումբ մը կազմելով փոյթ տարած է ազգային թատրոն մը հաստատել, յորում այս անցեալ ձըմեռնային եղանակին մէջ քանից ինչ ինչ ներկայացումներ տրուեցան:

Անցեալ կիրակի երեկոյ (ապրիլ 8) ալ մեր վարժարանի պերճամաստ Պ. Կուրեանի « անուղի սիրտ միասնեց » անուն թատերգութիւնը ներկայացուեցաւ, որուն հանդիսատես լինելու բարեբաղդութիւնը վայելելով ստուգիւ յոյժ ուրախ եղաւ տեսնելով ի մօտայ նորաւարտ դերասանաց յաջողութիւնը իրենց դրժաւարի դերերը կատարելու մասին: Մասնաւորապէս թատերաւոր հասարակութեան զահուսակութեանը և բուն ծաւաւարութեանը արժանացան Մեծ. Մկրտիչ էֆէնտի Պալարեան և Եանքեան եղբայր, որոնք խիստ լաւ կատարեցին իրենց դերերը: Արդարեւ մեծարդոյ դերասան պարտնեց, որք զրեթ մեծաւ մասամբ քաղաքիս նշանաւոր դերադասաններուն վերաբերելով միայն ազգասիրական ազնիւ և դուրիւ նպատակաւ թատերաւոր ելելով յանձն առած են, իրենց այս ազգօգուտ ձեռնարկովը համայն Կարնոյն շնորհակալութեանը վրայ մեծ իրաւունք կ'ունենան, ինչէ թէ տեղւոյ Հայ հասարակութիւնը ճանչնար իրենց արժանիքն ու յարգը, և փոյթ տանէր խրախուսելու զանոնք ամենայնիւ. այն ատեն ամեն մարդ կրնայ նախատեսել ազգային մէջ Կարնոյ Հայկական թատրոնի դարգացումն և յառաջդիմութիւնը, քանզի սա ազգային ձեռնարկութիւն մը ըլլալով, նորա օր ըստ օրէն ձեռնարկ և հաստատուն ծառի մը նման արժատ բունցող ազգայնաց ընկեր ձեռնարկութիւնն կ'առնուի ունի: Մասնաւորապէս ձեռնհաս անձինք պարտին սոյն թատրոնին կազմաններն աւելցնելու ջանք ընել, որպէս զի տրուելը ներկայացմանց սահմանափակ չըլանը կարելի լինի ընդ հուզ ընդարձակել. յայնժամ Կարնոյն իրենց թատրոնովը Հայաստանի իւր շատ քաղաքներու. Նախաձեռն պիտի չարժեն իրենց վրայ. Նախաձեռն մը, որ չարժանիք պիտի հանդիսանայ անոնց այսպիսի բարեխաղաղ ազգային վերակենդանութեան սքանչելի կերպով նըպատող օգտաւէտ դործերու ձեռնարկն լինելու, և վերջ բանի, թատերական խումբը կազմող ազնիւ երիտասարդաց իմովանն կ'ազնիւ խրախուսէ կարգալ, որ ամեն դժուարութիւն առաջուր կ'ոյնելով հաստատամտութեամբ յարաւտեսն այս ազգօգուտ ձեռնարկին մէջ, քաջ իշխանով որ ասով Կարնոյ Հայ երիտասարդութեան լուսաւորութեանն ու յառաջդիմութեանը յոյժ նպատաւ պիտի ըլլան: Թող այժմ իրենց առ ազգն մատուցած անձնաւոր ծառայութեան արժէքը բաւական 'ի նկատի չառնուի, չը ճանչցուի կամ 'ի սպառ մոռցուի, սակայն այս ստոյգ է որ ապագային նոր Հայ սերունդը պիտի վարձատրէ զիրենց բոլոր այն վեհ սիրտ և ազնիւ զգացում կրողներուն հետ, որոնք ինչ և ինչ կերպիւ և աստիճանաւ ազգային վերակենդանութեան մեծ դործին մէջ իր գին տուեցան, քրտնիք թափեցին և վերջապէս բան մ'ըրին 'ի սէր Հայուն:

Մ. ՀԱՅՈՒՆԻ

... Խմբագիր.

Անուրանալի ճշմարտութիւն մ'է որ ազգեր և ժողովուրդներ հետըհետէ կը յառաջանան գիտութեանց և արուեստից շնորհիւ: Ուստի մեք Հայքս այս ճշմարտութեան հաւատալով՝ միայն Պէրլինի դաշնագրէն և մեր Օգոստոսիաւ կայսեր վերջին օրերս ձեռք առած բարեկարգական միջոցներէն դժանալով անտարբեր և անհոգ լինելու չեմք, այլ ջանալու եմք ուժ տալ ազգային մանկուաւոյն կրթութեան և դաստիարակութեանը:

Այս պատճառաւ, Խմբագիր Տէր, կուգեմ Ձեր ընթերցողաց ծանօթացնել մի փոքրիկ ընկերութիւն որ կազմուեցաւ 1879 ապրիլ 15, իրեն նպատակ ունենալով երուսնաւունեանց նահանգին՝ այն է Հայոց Չորոյ անուանի գիւղերէն Քիւրց գիւղի մէջ վարժարան մը բանալ: Քիւրց գիւղը 80 զուտ Հայու տուններէ կը բաղկանայ, Բաշտունեաց նահանգին մօտ՝ Արտա լեռան ստորոտ, ընդարձակ դաշտի մը վրայ շինուած: Նա 'ի հընումն հազարաւոր տուններէ բաղկացեալ ընտիր քաղաք մը կը կարծուի լինիլ, որոյ կենդանի ապացոյցն են իւր երկու աւերակ և մէկ հնաշէն և կանգուն եկեղեցիները: Ի Պոլիս պանդխտեալ Քիւրց գիւղացի ժողովուրդը՝ մասնաւորապէս ընդհանրութեան յօժարակամ ձեռնառնութեանը վրայ, հաստատեցին այն երաւան դուռնեանց ընկերութիւնը, որոյ մէկ բաժինը շարաթական մէկ արծաթ դահեկան է:

Սիրելի է մեզ յուսալ որ նախկին կան երկրի մը ուսումնակարօտ մանկըւոյն մատարականին 'ի նպատակաւ կազմուած մի փոքրիկ ընկերութեան շրջաբերութեան հանուած նուիրատուները՝ մեծ ընդունելութիւն պիտի գտնեն համայն Հայոցմէ, Հայաստանի մէջ ուսման տարածումը փութացնելու համար, որմէ միայն կախեալ է Հայոց ապագան:

Խմբագիր Տէր, կ'աղաչեմ որ 'ի սէր Հայրենեաց ներկայս Ձեր ազգօգուտ լրագրոյն մէջ հիւրընկալելու շնորհ ընել բարեհաճիք:

2 մայիս 1879 Մարտի 24
Կ. Պոլիս Երախտապարտ...
Պէրլին Մ. Գաւառագիր

Ս. Զ. Դ.

Տեղեկութեան ազգային կառուածոց հոգաբարձութիւնը՝ Տեղեկութեան գըւարդին համար Հայրենի և Գաղղիքէն լեզուաց քաղաքներու Տնօրէն-Գաւառագիր մը կը խնդրէ դժացուցիչ ամսականաւ: Յանձն առնողը՝ Չուխաճի խանը թիւ 4 Չուխանեան Մեծ Յակոբ էֆէնտին հետ պէտք է տեսակցի:

Ի. Լ. Ա. Ն.

Իզմիտ վէ Ֆէսխանէ Փապրիգաւարը իշուն միւսկայեա օլունաճաղ օլուն սէքսէն պին գըլէտէն ելազ պին գըլէ յէ գաւառ երլգանմըզ գըլըմըն մէլէլ եաբաղըսընը շուրուլթ մուգալըրէրէսլլէ պէհէր գըլէսի օլուգ եհտի գըլուշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսի բուսինին օլունաճաղ շէնպիհ կիւնիւ միւնաքասայի ալէնի յէսի ինքա օլունաճաղընաւ, իթա իթմէկէ թալիպ օլունաղըն ելէվի մէլգալիս տէ վէ շէրպիթինի անլամագ իսթէյնէրին հէր կիւն Տարի Շուրոյի աքքէրիլէ կէլմէլէրի:

6 մայիս 1879

Պապը Սէրասքէրի

ԲՈՍԿՈՐԷՆ ԻԶՆՈՂ, ՇՈԳԵՆԱԽՆԵՐԸ

U₂ = L - r f₁ = 1

$$U = \frac{1}{2}mv^2 = \frac{1}{2}m\omega^2 r^2$$

42 Բ. Ա. Ա. Գաղաղէն Մէջադար. Պէտքերէս. Բար. Պէտքեր. 17
Բաշար. Գանդ. Ա. Հիւսար. Գանտ. Վանդի. Ձեկէկ.
Պէտքեր. Գուդի. [Իւրար] օրերը ժամ 12 1/2 (ին) :
2 Պէտքեր. Պէտքեր. Բաշար. Գանդ. Ա. Հիւսար. Գանտ. 34
Վարդը Ձեկէկ. Պէտք. Գուդի. Գաւար. (Բաշի ուրարի) :
3 45 Պէտքեր. Բաշար. Գանդ. Ա. Հիւսար. Գանտ. Վանդի. 18
Ձեկէկ. Պէտք. Գաւարի ուր :
8 45 Պէտքեր. Պէտքեր. Բաշար. Գանդիւս. Ա. Հիւսար. 22
Գանտ. Վանդի. Ձեկէկ. Պէտքերի, Գուդի. Իսդի.

ԿԱՄՈՒՐԶԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳՆԱՆԻԵՐԸ

ժամ	Ժամացույց	Ելք
12 30	Գապ, Խոսի, Պէշիկ, Գուգի, Օրթ, Պէյլ, Զէնի, Սրնի, Գանտ, Ա, և Բ, Հիսար, Գանդ, Էմիրիկն, Ենիք, Պէյքօզ, Թարապ, Պէյլիւք, Ենիման:	2
12 45	Պէշիկ, Օրթաք, Սրնալ, Բ, Հիսար, Էմիրիկ, Ենիք, Թարապ, Մէշար:	23
1 30	Պէշիկ, Օրթաք, Սրնալաւա, Բ, Հիսար Պոյաճ, Ենիք, Թարապ, Պէյլիւք, Մէշարալ, Բ, և Ե, Գալափա:	31
3	Գալափաւ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուր, Սրնալ, Պէյլիւք, Հիսար, Էմիրիկ, Ենիք, Թար, Պէյլիւք, Մէշար, Ենիմ:	18
5	Պէշիկ, Օրթաք, Սրնալ, Պէյլիւք Բ, Հիսար, Պոյաճ, Էմիրիկ, Ենիք, Պէյքօզ, Թարապ, Պէյլիւք, Մէշարալ, Բ, և Ա, Գալափա:	20
6 45	Խոսի, Պէշիկ, Գուգի, Օրթաք, Պէյլ, Զէնի, Սրնալ, Գանտ, Բ, Հիսար, Պոյաճ, Ենիք, Թար, Պէյլիւք:	25
8	Պէշիկաւ, Օրթաք, Սրնալ, Հիսար, Էմիրիկ, Ենիք, Թարապ, Պէյլիւք, Բ, Մէշարալաւ:	22
9 30	Պէյլիւք, Բ, Հիսար, Պոյաճ, Սրնալ, Ենիք, Թարապ, Պէյլիւք, Մէշարալ, Ենիման:	28
10	Պէյլիւք, Բ, Հիսար, Էմիրիկ, Սրնալ, Ենիք, Թարապ, Պէյլիւք, Մէշար, Ենիման:	32
10 30	Պէշիկ, Օրթաք Սրնալ, Պէյլիւք, Բ, Հիսար, Էմիրիկ, Պոյաճ, Ենիք, Թարապ, Պէյլիւք, Մէշարալ, Ենիմ:	18
10 45	Գուգի, Պէյլիւք, Սրնալ, Բ, Հիսար Էմիրիկ, Ենիք, Թարապ, Պէյլիւք, Մէշար, (Բաշի ուրաթիկ):	31
11 15	Գուրաւ, Սրնալ, Պէյլիւք, Բ, Հիսար, Պոյաճ, Էմիրիկ, Սրնալ, Ենիքիւք, Թարապ, Պէյլիւք, Պէյլիւք, Մէշարալ, (Սթան զնով):	20

U. r² = 1.000 867

12	15	Ուղղակի Արնայում եղյ:	25
1		»	2
1	45	»	22
9	30	Գաղթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնայ.	23
11	15	Գաղթաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնայ.	23
11	40	Պէշիկիթա, Օրթաք. Դուրուշ. Արնայ.	23
12		Պէշիկիթա, Օրթաք. Գուրուշ. Արնայում.	24

ሁሉም ሕግ ስለሚገባ

2	իւսկի, Գուշ, Պէյլ, Զէնկ, Վանիք, Գանտ, Ս. Հիսար,	19
9	Գանկ, Բաշապ, Պէյքօղ:	17
10	Գուշկ, Պէյլէր, Զէնկ, Վանիք, Գանտ, Ս. Հիսար,	
30	Գանկ, Բաշապ, Պէյքօղ, Մէշարու, Բ. և Ա. Գալմաշ:	18
30	Գապաթ, Պէյլ, Զէնկ, Վանիք, Գանտ, Ա. Հիսար,	
	Գանկ, Բ. ճաշա մահ, Բաշ, Պէյքօղ, Թարապ, Պէյ-	
	լիքտ, (Ուրարթ օրերը Գուշկ.)	
11	Գուշկ, Պէյլ, Զէնկ, Վանիք, Գանտ, Ս. Հիսար,	19
	Գանկ, Բաշապ, Պէյքօղ: (Սիւմ գնոյլ)	
11	Գապաթ, Գուշկ, Պէյլ, Զէնկ, Վանիք, Պէյլէք:	22

U. 27.

Գրական փորձեր 2 ֆրանք
Աղգ. Գաստրարակութիւն 1 1/2 „
Թէ ինչ շահեցանք Պէր-
լինի վէհաօրոյվէն 75 սնդիւմ
Հայաստան և իտալիա 1 ֆրանք

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԹՈՐՈՍ ԱՂԲԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՌՈՐ.

၇. ၇. ပြေးလေ့ရှိသော

Մանն Աւարդին

Դը վաճառուի վ. Յ. Մարգարեան
գրառուներ Մէրճան թիւ 57 և Եէնի
Ճամիի փողոց Ս. Դուկասեանի խա-
նութը և ամեն Հայ գրավաճառաց
քով, Գին կէս արծաթ Մէճիտ :

ԷՕԺԷՆ ՍԻԻ

ԴԻԷԱՅԱՆ ԲԼՈՒՐ

Թարգմանեց Ս. Ղուկասեան

«Թափառական Հրեայի» անուանի հեղինակին խիստ հետաքրքրաշարժ մեկ վեպն է, որուն թատրերագր քանի մի տարի առաջ կէտիկ բաշայի ընդորոհին մէջ ներկայացուելով մեծ ինդուստրիալիզմի դառն արդոյ հասարակութենէն Գործը երկու հատորէ կը բաղկանայ, որուն առաջինը իզմիդէն հասած ըլլալով կը ծախուի Եփեսոսի Դամի Զիլինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը Գին 2 ֆրանք:

ԽՕՄԳ ԶՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

Վահան Վարդապետյանի Պատրիզմեն

Սոյն գրքովը համառօտակի կըլիս.
 քի Պնտոսի և Բարձր Հայոց քաղա-
 քաց և գիւղօրէից, Բուն, կէսկէս
 և Տուժիկ Հայերու, Քրքերու, Զա-
 ղաներու, Թիւրքերու, Եէգիպտներու
 և Բօշաներու, նոցա կենցաղին և
 սոյլկայ սովորութից, Սլաշկերացոյն
 երկիցս դաղժականութեան և սոյլ-
 վրայօք. Գին քառորդ մէճիս

ԽՄԲԱԳ.ԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՄ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՀԱՆՐԱՊԷՍ ՆՅՈՐՈ ԽԱՆ

ԻԿՍԿԻՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈՐԵՆԱԻՆԵՐԸ

[illegible]

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

[illegible]